అడవులు

1. Forest అనే పదం 'FORES' అనే లాటిన్ పదం నుండి ఉద్భవించింది. FORES అనగా గ్రామ వెలుపలి ప్రాంతము లేదా గ్రామ సరిహద్దు అని అర్థం

వర్గీకరణ:

1. భారతదేశ అడవులను 'Champion' మరియు 'Seth'లు 8 రకాలుగా వర్గీకరించారు. కానీ Botanical Survey of India, Kolkata, Forest Survey of India, Dehradune, ICAR, Delhi వంటి సంస్థలు భారతదేశ అడవులను ఉష్ణోగ్రత, వర్షపాతము, ప్రాంతం ఆధారముగా 5 రకాలుగా వర్గీకరించారు.

① సతత హరిత అరణ్యాలు – ఉష్ణోగ్రత 26-27°C → వర్షపాతం 200 cm కంటే ఎక్కువ. ఎత్తు 45-60 మీటర్లు.
ముఖ్య వృక్షాలు: మహాగని, ఎబోని, రోజ్ ఉడ్, సింకోనా, etc.,
ప్రాంతాలు: పశ్చిమకనుమలు, ఈశాన్యరాష్ట్రాలు, A&N దీవులు

అటవీ ఉత్పత్తులు: ① ఎబోని కలప – పియానో కీస్ తయారీ
② రెసిన్స్ – కృత్రిమ జిగురు, కృత్రిమ వార్నిష్ ఉత్పత్తిలో వాడతారు.
③ ఉత్పత్తి పరంగా అగ్రస్థానంలో రాష్ట్రం - అరుణాచల్ ప్రదేశ్
④ వినియోగంలో " – UP
⑤ సాధారణంగా ఈ అరణ్యాలు వాణిజ్య విలువ లేదు. (అందువల్ల) ఈ కలపను వంటచెరుకుగా వాడతారు.
⑥ భారత్ వంట చెరుకు ఉత్పత్తిలో ప్రథమస్థానంలో రాష్ట్రం - కర్నాటక
ప్రపంచంలో " " దేశం - ఇండోనేషియా

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

ఆకురాల్చే అడవులు:

1. వీటిని ఋతుపవన అరణ్యాలు అని కూడా అంటారు.- ఉష్ణోగ్రత -26-27°C.
2. వర్షపాతం 200 – 100 cm వరకు.. వీటిని (ఉష్ణ) ఆయనరేఖా ఆకురాల్చు అరణ్యాలు అంటారు.
3. ఇవి 6–8 వారాలపాటు ఆకులు రాలుస్తాయి.
4. ఇవి వాణిజ్యపరంగా అతి విలువైనవి.
5.

1 100 – 70 cm వర్షపాతం – శుష్క ఆకురాల్చే అరణ్యాలు

1. ఇవి వేసవికాలం మొత్తం ఎక్కువగా ఆకులు రాలుస్తాయి. అందువల్ల వీటిని బోడిచెట్లు అంటారు.
2. ముఖ్యమైన వృక్షాలు టేకు, సాల్, ఎర్రచందనం, గంధము, వెదురు.
3. ఎత్తు – 25 – 60 మీటర్లు
4. విస్తరించిన ప్రాంతాలు — ద్వీపకల్ప పీఠభూమి నుంచి పశ్చిమ రాజస్థాన్, ఉత్తరాన హిమాలయాల వరకు.

అటవీ ఉత్పత్తులు

① వెదురు : కాగితపు గుజ్జు అవసరాలకి వాడతారు. దీన్ని పేదవాని కలప అంటారు.

② టేకు : ఇది ఋతుపవన అరణ్యాలలో ముఖ్యమైన అటవీ ఉత్పత్తి - గృహోపకరణాల తయారీలో ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తారు. అధికంగా లభించే రాష్ట్రం - MP. దేశం — మయన్మార్.

③ సాల్ : దీన్ని రైల్వే స్లీపర్ల తయారీలో ఉపయోగిస్తారు. అస్సాం రాష్ట్రంలో బోట్ల తయారీ చేస్తారు

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

④ **ఎర్రచందనం:** దీనిని ముఖ్యంగా సంగీత వాయిద్యాల తయారీలో ఉపయోగిస్తారు. దీన్ని ఎక్కువగా జపాన్, జర్మనీలకు ఎగుమతి చేస్తారు - ఈ చెట్లు ముఖ్యంగా చిత్తూరు, నెల్లూరు, కడప జిల్లాల్లో ఉన్నాయి.
(సంగీత వాయిద్యాలు : వీణ, తంబూర)

⑤ **గంధం** : కాస్మెటిక్స్ తయారీలో ఉపయోగిస్తారు.
ప్రసిద్ధిగాంచిన రాష్ట్రం - కర్ణాటక.

⑥ **వెదురు** : దీని విసనకర్రల తయారీలో, ఊతకర్రల తయారీ, బుట్టల తయారీలో వాడతారు.

⑦ **కేన్** : కుర్చీలు, బుట్టలు, తట్టలు, ఊయలు, తయారీలో ఉపయోగిస్తారు.

" పై లక్క అటవీ ప్రాంతాలలో అడవుల ఉత్పత్తిలో ప్రసిద్ధి చెందిన రాష్ట్రం - MP

① ఈ అడవులలో ఎక్కువగా కనిపించే కీటకం - లక్సిఫర్ లక్క. ఈ కీటకం ఆధారంగా లక్కను ఎక్కువగా ఉత్పత్తి చేస్తారు. (ఇది జంతు సంబంధ ఉత్పత్తి). దీన్ని ఎక్కువగా జార్ఖండ్, ఛత్తీస్‌గఢ్ రాష్ట్రాలు ఉత్పత్తి చేస్తున్నాయి.

② ప్రపంచంలో లక్క ఉత్పత్తిలో ప్రసిద్ధిగాంచిన దేశం — ఇండియా

③ లక్కను ముఖ్యంగా విద్యుత్ నిరోధకంగా మరియు Seals తయారీలో వాడతారు.
ప్రింటింగ్ పరిశ్రమల్లో కూడా.

ప

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

వీటిని ఎత్తు ప్రకారం 4 రకాలుగా వర్గీకరిస్తారు

1. ① 1000 మీ. ఎత్తు వరకు వీటిని ఉష్ణమండల ఆకురాల్చు అడవులు అంటారు.

② ఇక్కడ పెరిగే ముఖ్య వృక్షాలు

సాల్, వెదురు.

③ ఇవి విస్తరించిన ప్రాంతం - టెరాయి.

2 - 1000 మీ. నుండి 1600 మీ. ఎత్తు వరకు. వీటిని ఉపఉష్ణమండల సతతహరిత అడవులు అంటారు.

ఇక్కడ పెరిగే ముఖ్య వృక్షాలు - ఎబోని, మహాగని

ఇవి విస్తరించిన ప్రాంతం - గోవర్ శ్రేణికి హిమాచల్ కు మధ్య.

3. 1600 మీ. నుండి 3500 మీ. వరకు. వీటిని సమశీతల విశాలపత్ర సతతహరిత అడవులు అంటారు

ముఖ్య వృక్షాలు - ఓక్, తమాల, చెస్ట్‌నట్

* <u>Note:</u> ఇటువంటి అడవులను కలిగిన ప్రాంతంలో 'షోలాస్' అంటారు

Eg:- [illegible]

4. 3500 మీ. కంటే ఎత్తులో. వీటిని శృంగాకార అడవులు అంటారు / కోనిఫెరస్ అడవులు / ఆల్పైన్ అడవులు

Eg:- పైన్, ఫర్, బర్చ్, స్ప్రూస్, ఆల్డర్స్ etc.

<u>అటవీ ఉత్పత్తులు:</u>

1. భారతదేశంలో ఈ అడవులు ఎక్కువగా Packing Industry లను, కలప ఉత్పత్తులను ఉపయోగిస్తారు.

<u>ఫర్:</u> దీన్ని భారతదేశంలో సిల్వర్ ఫర్ అంటారు. ఎక్కువగా అగ్గిపుల్లల తయారీలో, ప్యాకింగ్ బాక్సుల తయారీలో వాడతారు

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

పైన్: కర్పూర తైలం తయారీలో

బిర్చ్: ప్లైవుడ్ తయారీలో

విల్లో: క్రికెట్ బ్యాట్

టైడల్ అరణ్యాలు:

1. భారత్‌లో ఈ అరణ్యాలను తీరంపోటు అరణ్యాలు లేదా క్షీర జలారణ్యాలు లేదా మడ అడవులు లేదా సుందర వనాలు అని వివిధ పేర్లతో పిలుస్తారు.
2. ఇవి ఎక్కువగా సముద్రతీరప్రాంతంలో మంచినీరు ఉప్పునీరు కలిసేచోట విస్తారంగా పెరుగుతాయి. ఈ చెట్ల వేర్లకు శ్వాసవేర్లు ఉంటాయి.
3. ముఖ్యమైన వృక్షాలు — ఉప్పు పొన్న, బాడు పొన్న, తెల్ల మడ, నిఫా ఫ్రూటికన్స్, సుందరి etc.,
4. సుందరి అనే వృక్షాలు ఎక్కువగా WB లో ఉండడం వలన ఇక్కడ ఉన్న డెల్టాను సుందర్‌బన్ డెల్టా అంటారు.
5. ఈ క్షీరజలారణ్యాలు ఎక్కువగా విస్తరించిన రాష్ట్రాలు – WB, గుజరాత్
   UTs - అండమాన్ నికోబార్ దీవులు
6. ఈ అరణ్యాలను ఆనుకొని సముద్రంలో ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో ప్రవాళభిత్తికలు విస్తరించి ఉంటాయి. ఈ మాంగ్రూవ్ అరణ్యాలు మరియు కోరల్ రీఫ్స్ ఆక్రమించిన నేల ప్రపంచ విస్తీర్ణంలో 5%.
7. ఐక్యరాజ్యసమితి 2008 సం॥న్ని International Year of Coral Reefs గా ప్రకటించారు.

భారత్ - అటవీ విస్తీర్ణం:

1. భారత్‌లో అడవులు ఎక్కువగా విస్తరించిన రాష్ట్రం – MP
2. 1952 జాతీయ అటవీ విధానం ప్రకారం భారతదేశం వైశాల్యంలో 33% అడవులు ఉండాలి.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

3. కాని భారత్ ప్రస్తుతం అడవులు — 20.5%

4. ప్రస్తుతం 16 రాష్ట్రాలలో ఈ శాతం కంటే ఎక్కువగా అడవులు కలవు.

5. భారత్‌లో అడవులు ఎక్కువగా విస్తరించిన ప్రాంతం – (శాతం పరంగా) లక్షదీవులు

6. " 2వ స్థానం – మిజోరం

7 " 3వ స్థానం – అరుణాచల్ ప్రదేశ్

8. విస్తీర్ణ పరంగా గాని, శాతం పరంగా గాని అడవులు తక్కువగా ఉన్న ప్రాంతం - హర్యానా

<u>2005 - State Forest Report ప్రకారం</u>

1. అడవులు ఎక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రం – MP
2. " తక్కువగా – Haryana
3. " " " – లక్షదీవులు 1st place } % పరంగా
   – మిజోరం - 2nd
   – నాగాలాండ్ - 3rd

4. భారతదేశ మొత్తం అడవుల శాతం - 20.6%

<u>అటవీ సంరక్షణ:</u>

1 భారత్‌లో తొలి అటవీ విధానాన్ని ప్రకటించింది - బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం - 1894

2. మనకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత 1950 నుంచి భారతదేశంలో అడవులను రక్షించడానికి వన మహోత్సవాలు జరుపుతున్నారు.

3. 1952 లో భారత ప్రభుత్వం తొలిసారిగా అటవీ విధానం ప్రకటించింది.
ఈ విధానం ప్రకారం పర్వతం మరియు పీఠభూముల్లో అడవుల శాతం - 60% ఉండాలి.
మైదానాలలో అడవుల శాతం - 20% ఉండాలి.

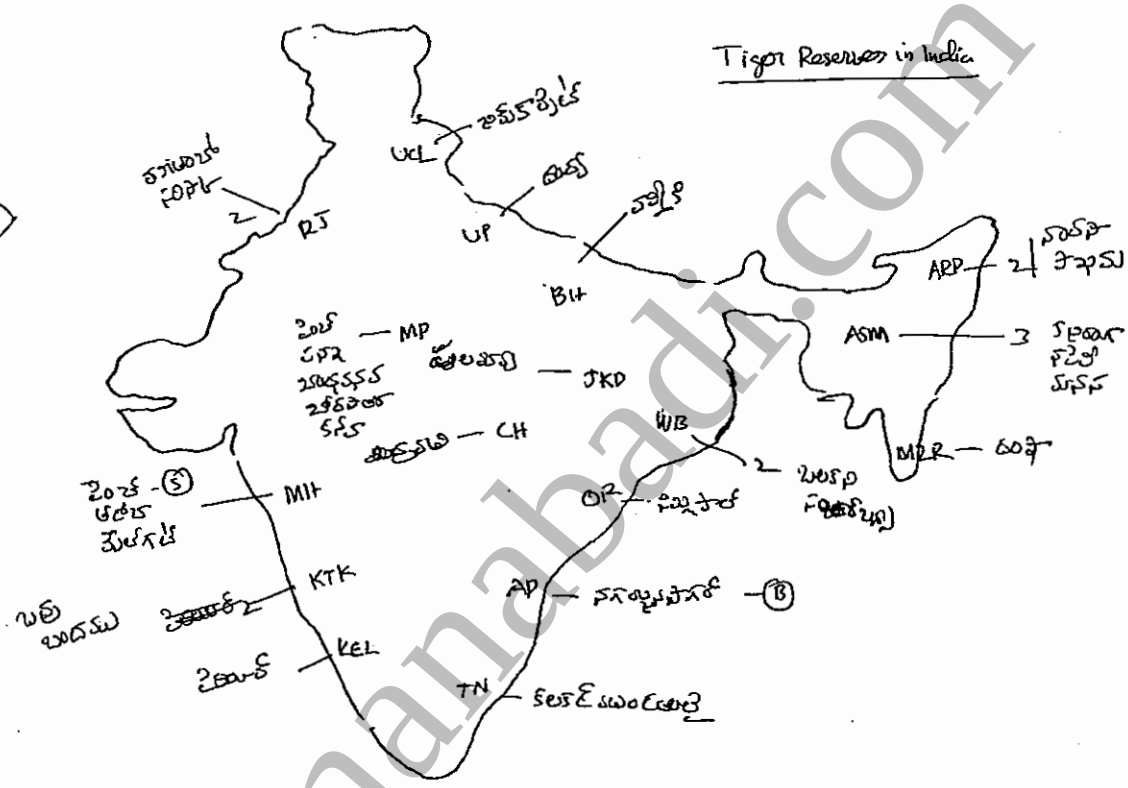
4. భారత ప్రభుత్వం తొలిసారిగా 1980 లో అటవీ సంరక్షణ చట్టం ప్రవేశపెట్టింది.
తరువాత 1988 లో 2వ సారి జాతీయ అటవీ విధానం ప్రకటించింది.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

5. దేశంలోని అడవులు వర్షపాతం మరియు వైవిధ్యాల ప్రాంతాలలో 66%. ఉంది, మైదానాలలో 20% ఉంది.

వ్యవసాయిక అడవులు:

1. 1988-82 లో మొదట 6th plan లో వ్యవసాయిక అడవుల పెంపకాన్ని ప్రారంభించారు. ప్రస్తుతం వ్యవసాయిక అడవుల పరిశోధనకేంద్రం - అలహాబాదులో ఉంది.

2. వ్యవసాయిక అడవుల పెంపకాన్ని 5 రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు.

① Agro forestry
② Commercial Forestry
③ Non-Commercial Forestry
④ Community Forestry
⑤ Urban Forestry

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

3. కమ్యూనిటీ ఫారెస్ట్రీ విధానంలో మనదేశం ప్రపంచంలో - 2వ స్థానంలో ఉన్నది. (1- china)

2. NRSA వారి లెక్కల ప్రకారం (National Remote sensing Agency) ప్రతి సంవత్సరం తగ్గిపోతున్న అటవీభూమి - 1.3 మిలియన్ హెక్టార్లు.

4. 1985లో National Wasteland Development Board ఏర్పాటైంది. ఈ సంస్థ లక్ష్యం 2010 నాటికి 3.5 మిలియన్ల హెక్టార్ల బంజరుభూమిని క్రమంగా సాగుకి తీసుకురావడం.

వన్యమృగ సంరక్షణ:

1. భారతదేశంలో అంతరించిపోతున్న వన్యమృగాలను సంరక్షించడం కోసం - 1952లో Indian Board for wild Life అనే సంస్థ ఏర్పడింది.
2. దీనికి సహాయం చేయు సంస్థ - ZSI (Zoological Survey of India) Kolkata
3. 1972లో అంతరించిపోతున్న వన్యమృగాలను సంరక్షించడానికి 'వన్యమృగ సంరక్షణ చట్టాన్ని' J&K లో తప్ప అన్ని రాష్ట్రాలలో భారతదేశం ప్రవేశపెట్టింది.
4. ఈ చట్టం ప్రకారం క్రింది కార్యక్రమాలు ప్రారంభించబడ్డాయి.

① Project Tiger:

1. ఈ Project ను పులులను సంరక్షించడం కోసం ప్రారంభించారు.
2. దీన్ని ప్రారంభించక ముందు మన జాతీయ జంతువు - సింహం (1972 వరకు)
3. ఈ ప్రాజెక్ట్‌ను 1973 April 1వతేదీన మన దేశంలో ప్రారంభించింది.
4. మొదటగా 9 Tiger Reserves ఏర్పాటు చేసింది.
5. భారతదేశంలో తొలి Tiger Reserve — బందీపూర్ టైగర్ రిజర్వ్, 1973-74 కర్ణాటక.
6. ప్రస్తుతం 17 రాష్ట్రాలలో 41 Tiger Reserves ఉన్నాయి.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

7. 2008 May 21 నాటికి 4 కొత్త టైగర్ లను, Nov. 14 నాటికి 8 కొత్త టైగర్ లను ప్రకటించారు.

8. ఇది ప్రపంచంలో మొదటి Tiger Reserve - 27

రాష్ట్రం		టైగర్
(1) కేరళ	—	పెరియార్
(2) తమిళనాడు	—	కలకాడ్-ముండంతురై
(3) A P	—	నాగార్జునసాగర్-శ్రీశైలం

Note: దీన్ని రాజీవ్‌గాంధీ పులుల అభయారణ్యం అంటారు

(4) ఒరిస్సా	—	సిమ్లిపాల్
(5) ఛత్తీస్‌గఢ్	—	ఇంద్రావతి
(6) జార్ఖండ్	—	పలమావు
(7) బీహార్	—	వాల్మీకి
(8) U P	—	దుధ్వా
(9) ఉత్తరాంచల్	—	జిమ్ కార్బెట్
(10) మహారాష్ట్ర	—	మేఘా
(11) రాజస్థాన్	—	రణతంబోర్, సరిస్కా

Note: ఇటీవల GIS ప్రకారం పులులను లెక్కించినప్పుడు రణథంబోర్ కనపడలేదు.

(12) కర్ణాటక	—	బందీపూర్, భద్ర

Note: మొదటి Tiger Reserve - బందీపూర్.

(13) West Bengal	—	బుక్సా (Buxa), సుందర్‌బన్స్
(14) అరుణాచల్‌ప్రదేశ్	—	నామ్‌దఫా, పాక్‌కుయ్
(15) Assam	—	కాజిరంగా, మానస్, నామేరి
(16) మహారాష్ట్ర	—	పెంచ్, తడోబా, మేల్‌ఘాట్
(17)		

Note: భారతదేశ మొదటి Tiger Reserve - పెంచ్

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

17 – మధ్యప్రదేశ్ — పెంచ్
పన్నా
బాంధవ్‌ఘర్
బోరీ సాత్పురా
కన్హా

Note: భారతదేశంలో అత్యధిక Tiger Reserves ఉన్న రాష్ట్రం. మధ్యప్రదేశ్‌ను పులుల రాష్ట్రం అంటారు.

9. 2008 Feb. 12 నాటికి కేంద్ర ప్రభుత్వ ప్రకారం పులుల సంఖ్య — 1411

10. ఆధునికంగా ఉపయోగించిన పద్ధతి – Global Imaging & Information System.

11. పులుల గణన పద్ధతి – Pug Mark (పాదముద్ర)

12

<u>మంచు చిరుత ప్రాజెక్ట్:</u>

1. 2009 Jan. 20 వ తేదీన ఈ ప్రాజెక్ట్‌ను ఐదు రాష్ట్రాలలో కేంద్రప్రభుత్వం ప్రారంభించింది.

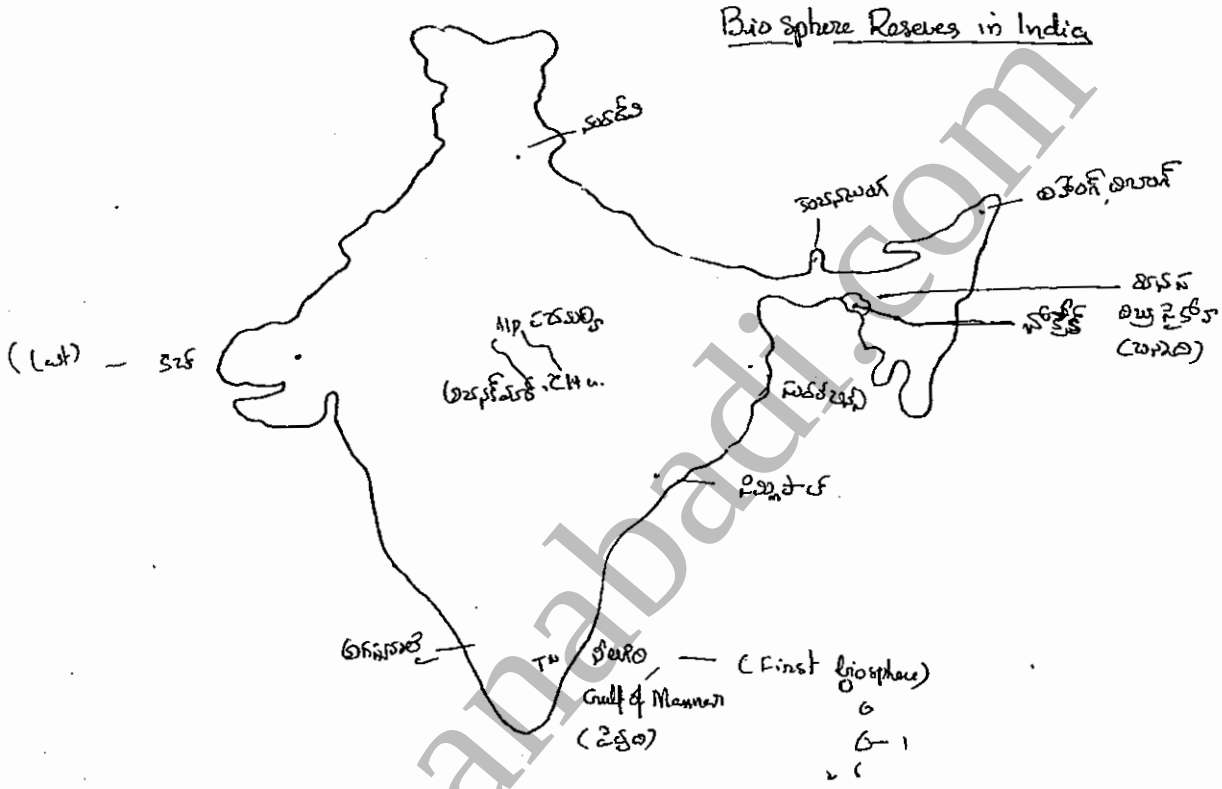
   (1) జమ్ము కాశ్మీర్
   (2) హిమాచల్ ప్రదేశ్
   (3) ఉత్తరాంచల్
   (4) సిక్కిం
   (5) అరుణాచల్ ప్రదేశ్

2. 11వ ప్రణాళికలో పులుల అభయారణ్యాల అభివృద్ధికి గాను కేంద్రం -32 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించింది.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

Operation Crocodile - 1975

1. 1974లో UNDP వారి ఈ Project ను ప్రారంభించి పేరుపొందారు
2. 1975లో ప్రాజెక్టుగా ప్రారంభించారు.
3. మొదట మొసళ్ళ సంరక్షణ కేంద్రం చెన్నైలో ఉంది. దీన్ని Crocodile Bank అంటారు
4. 2007 నాటికి భారతదేశం అంతరించిపోయిన మొసళ్ళ సంఖ్య - శూన్యం
5. ఇప్పుడు మనం చూసే మొసళ్ళ సంఖ్య - 76
6. ప్రస్తుతం దేశంలో ఉన్న మొసళ్ళ సంఖ్య - 1300.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

7. ఇది బ్రిటీష్ వారి ముఖ్య వనం - పవిత్రవృక్షం (కోసం కాపాడుతున్నారు)

8.

Operation Sea Turtle - 1975

1. సముద్రపు తాబేళ్ళ పరిరక్షణ కోసం ఒరిస్సాలో ఈ కార్యక్రమం కొనసాగుతుంది

① Orissa లో గహిర్‌మత బీచ్ లో 'ఆలివ్ రిడ్లే' తాబేళ్ళను పరిరక్షిస్తున్నారు. వాస్తవానికి ఇవి దక్షిణ అమెరికాలోని 'గెలపగస్' దీవులనుండి భారత్‌కు వలస వస్తాయి

② అండమానులోని (సముద్రకూర్మ) ఉష్ణకోరన్ జోన్‌లో "లెదర్‌బాక్' తాబేళ్ళను పరిరక్షిస్తున్నారు

భూమిలోపల ఉండే కాలువలు
SIPAL = సిఫాల్, ఉష్ణమండలము

Project Elephant - 1992

1. ఈ ప్రాజెక్టును కేంద్ర ప్రాజెక్ట్ అనికూడ అంటారు.

2. మన భారతదేశంలో ఏనుగులు సంచరించే ప్రాంతాన్ని 3 రకాలుగా వర్గీకరిస్తారు.

① Green Area – మనుష్యుల ఆధిపత్యం ఎక్కువ

② Yellow Area – మనుష్యులకి ఏనుగులకు ఎటువంటి ఘర్షణలేని ప్రాంతం

③ Red Area :– ఏనుగుల ఆధిపత్యం ఎక్కువ

Note: భారతలో ఏనుగులు ఎక్కువగా కేరళ రాష్ట్రంలో ఉన్నాయి.
ప్రస్తుతం 13 రాష్ట్రాలలో 28 Elephant Reserves ఉన్నాయి.
వీటిలో '3' కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇటీవల అనుమతి ఇచ్చింది

① ఛత్తీస్‌గఢ్ — లేమ్రూ, బదల్‌ఖోల్

② అరుణాచల్ ప్రదేశ్ - దియోమలి

③

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

జాతీయ పార్కులు

1. ఒక ప్రదేశాన్ని జాతీయ పార్కుగా పార్లమెంట్ సరిహద్దులను నిర్ణయిస్తుంది. ఇక్కడ జంతువులను సహజంగా పరిరక్షిస్తారు.
2. ఇక్కడ వేట, కలప సేకరణ, ప్రైవేటు కార్యకలాపాలు, టూరిజం - నిషిద్ధము.
3. ప్రస్తుతం ఉన్న పార్కుల సంఖ్య - 99

Note: భారతదేశంలో తొలి జాతీయ పార్కు - హేలీ జాతీయ పార్కు - 1935
ప్రస్తుతం దీన్ని - జిమ్ కార్బెట్ నేషనల్ పార్క్ అంటున్నారు.

వన్యమృగ సంరక్షణా కేంద్రాలు:

1. దీన్ని ప్రభుత్వం ప్రకటిస్తుంది.
2. సరిహద్దులు ఉండవు
3. వ్యక్తులకు సంబంధించి పరిమితంగా కొన్ని హక్కుల అనుమతులు ఉంటాయి.
4. ఇక్కడ ప్రమాదంలో ఉన్న జాతి జంతువులను పరిరక్షిస్తారు. పరిశోధనకు కూడా ప్రాధాన్యం ఉంటుంది.
5. ప్రస్తుత వన్యమృగ సంరక్షణా కేంద్రాలు — 513

Note: భారత్‌లో మొదటి వన్యమృగ సంరక్షణా కేంద్రం - వేడాంతంగల్ (TN)
ఇది ఒక పక్షి సంరక్షణా కేంద్రము. (1895)

బయోస్ఫియర్ రిజర్వ్ / జీవవైవిధ్య ప్రాంతం:

1. దీని సరిహద్దులను పార్లమెంట్ నిర్ణయిస్తుంది.
2. ఈ ప్రాంతం జంతువులు మరియు వృక్షసంపదగా మిగిలిన ప్రాంతాలతో వైవిధ్యాన్ని కలిగియుంటుంది.
3. ఇక్కడ జంతువులతో పాటు వృక్షాలను కూడా పరిరక్షిస్తారు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

4. ఇచట ఎటువంటి అనుమతులు ఉండవు

5. పరిశోధన ముఖ్యలక్ష్యం

6. ప్రస్తుతం గుర్తించిన బయోస్పియర్ రిజర్వ్ సంఖ్య — 15

Note: తొలి బయోస్పియర్ — నీలగిరి (1986)

రాష్ట్రం		బయోస్పియర్ రిజర్వ్
① కేరళ	—	① అగస్త్యమలై
② తమిళనాడు	—	② నీలగిరి, గల్ఫ్
		③ గల్ఫ్ ఆఫ్ మన్నార్
ఒరిస్సా	—	④ సిమ్లిపాల్
W.B	—	⑤ సుందర్ బన్స్
మేఘాలయ	—	⑥ నోక్రేక్
అరుణాచలప్రదేశ్	—	⑦ డిహంగ్ డిబాంగ్
అస్సాం	—	⑧ మానస
		⑨ డిబ్రూ సైకోవా
మధ్యప్రదేశ్	—	⑩ పచ్ మరి
మధ్యప్రదేశ్ & ఛత్తీస్ గఢ్	—	⑪ అచానక్మర్
ఉత్తరాంచల్	—	⑫ నందాదేవి
సిక్కిం	—	⑬ కాంచనజంగ
అండమాన్ నికోబార్	—	⑭ గ్రేట్ నికోబార్
గుజరాత్	—	⑮ కచ్

Note: ① పై రిజర్వ్ లలో ఇటీవల గుర్తించిన రిజర్వ్ — కచ్, గుజరాత్ (2008 Jan 29)

② UNESCO జాబితాలో చేరిన Biospheres — ① Gulf of Mannar
② Neelagiri
③ Sundarbans
④ Nandadevi

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

③ చేపట్టిన ప్రతిపాదనలు ఉన్నవి 4 – ① కంచనజంగా
② మానస
③ నిమ్మిపాల్
④ వెచ్‌మరి

రాష్ట్రం	జిల్లాలు/ వన్యమృగ సంరక్షణ కేంద్రం
1. J&K —	దచిగాం – (హంగుల్ అనే దుప్పికి ప్రసిద్ధి)
	సలీం అలీ – (పక్షి సంరక్షణ కేంద్రం)
	కిష్టవార్ – (
2. H.P —	గ్రేట్ హిమాలయ
	పి ఓన్ లోయ
	షికారిదేవి
	రేణుక
	రోహ్లా (మంచు చిరుతకు ప్రసిద్ధి)
3. ఉత్తరాంచల్ —	రాజాజీ
	నందాదేవి
	Valley of Flowers (వైవిధ్యభరిత మైన పూలకు ప్రసిద్ధి)
4. U.P. —	చంద్రప్రభ ('రిక్' సింహాలకు ప్రసిద్ధి)
	దుద్వా
	గోవింద పశువిహార్
5. బీహార్ —	గౌతమ బుద్ధ
	వాల్మీకి
6. W.B —	జల్దీపార (ఖడ్గమృగాలకు ప్రసిద్ధి)
	పద్మజానాయుడు హిమాలయన్ జూలాజికల్ పార్క్ (ఎర్రపాండా లకు ప్రసిద్ధి)
	నియోలా లోయ
	సింగలీల
	మహానంద
	సజ్నాకాల్ ఐలాండ్

Note: భారతదేశంలో ఏర్పాటు చేసిన ఏకైక సేఫ్ జోన్ పార్క్.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright violation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

7. జార్ఖండ్ – బెట్ల
పలమావు
హజారీబాగ్

8. ఒడిశా – నందన్ కానన్ (తెల్లపులికి ప్రసిద్ధి)
ఉషా కోతి
బిదర్‌కానియా (లకాని ఉప్పునీటి మొసలికి ప్రసిద్ధి)
కియోలదేవ్

8. A.P – నాగార్జునసాగర్ - శ్రీశైలం
కాసుబ్రహ్మానందరెడ్డి నేషనల్‌పార్క్
పేరూరు డ్యామ్
శ్రీవెంకటేశ్వర
పాపికొండలు

Note: APలో అతిపెద్ద టైగర్‌రిజర్వ్ రాజీవ్‌గాంధీ (నాగార్జున-శ్రీశైలం)

9. T.N – గిండి
– లోకో (పాములకు ప్రసిద్ధి)
ఇందిరాగాంధీ వై వర్జిట్‌వుడ్ పార్క్ (దీన్నే Top-slip Park అంటారు)
కోడైకెనాల్ (ప్లేమింగో పక్షులకు ప్రసిద్ధి · దీన్నే 'కొలెమెర్ పార్క్' అంటారు)

10. కేరళ – ఎరవికులం రాజమల్లై
అన్నామలై
Silent Valley (సింహం తోక కల్గిన కొండముచులకు ప్రసిద్ధి)
ఇక్కడ ప్రవహించే నది - కుంతిపుట.

Note. అన్నామలై సంరక్షణ కేంద్రాన్ని ఇందిరాగాంధీ Wild Life Sanctuary అంటారు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

11. గోవా – భగవాన్ మహవీర్
మొల్లేమ్
బోర్ విల్లి (అందమైన పక్షులకు ప్రసిద్ధి)

12. మహారాష్ట్ర – బోర్ విల్లి
సంజయ్ గాంధీ
నవగావ్

13. గుజరాత్ – ససంగిర్ (ఆసియా సింహాలకు ప్రసిద్ధి)
– ఈ సాంక్చురీ 258 sq.km. వైశాల్యం- 284)
వైల్డ్ Ass Park/ Little Rann Park (కుందేళ్లకు)
వేల్వదర్ (నల్లజింకలకు ప్రసిద్ధి)
రుద్రమహాల్

14. రాజస్థాన్ – కియోలాదేవ్ ఘనా (వైతరణిలో కొంగలకు ప్రసిద్ధి)
డిజర్ట్
తాల్ ఛాంపత్

Note: 2009లో UNESCO వారి Heritage జాబితాలో 2 జాతీయ 'Desert National Park'ని చేర్చారు. ఇందులో ముందు చేరినవి
① Great Himalaya ② Bitarkaniya ③ Nanda Valley

16. పంజాబ్ – భూపేందర్
గోవింద సాగర్
అబోహర్

17. హర్యానా – సుల్తానాపూర్

18 M.P – Chambal Sanctuary (ఘరియాల్ మొసళ్ళకు ప్రసిద్ధి)
కన్హా (బారాసింగా అనే ప్రత్యేకమైనది)
గీవపురి
మాధవ

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright violation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

19 ఛత్తీస్‌గఢ్ – కేన్సర్ ఘాటియా

20 సిక్కిం – ఖౌంగ్ చాండ్రైతా (మంచు చిరుతలకు)

21. అరుణాచల్‌ప్రదేశ్ – మెయింగ్

నాదపా

ఓరంగా

22. అస్సాం – కజిరంగా (ఒంటికొమ్ము ఖడ్గమృగాల ప్రసిద్ధి)

(2006 వ సంవత్సరం ఈ పార్క్ 100 సంవత్సరాలు పూర్తిచేసుకున్నది. దీన్ని ప్రారంభించింది – ఆర్చర్ కర్జన్ – 1905)

– గరంపానీ

సోనాయ్ రూపాయ్

23. మేఘాలయ – బలపాక్రమ్

24. నాగాలాండ్ – ఇంఫాంకే

25. మణిపూర్ – సిరోహీ

నాకుం

నైబుల్ లంజావో

26. మిజోరాం – లియుక్నేన్

27. అండమాన్ నికోబార్ దీవులు – మహాత్మాగాంధీ మెరైన్

గలాతియా

రాస్ ఐలాండ్

South Button

Great Nicobar

Mount Harriet

Saddle Peak

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

28. కర్ణాటకకు - బందీపూర్
రంగనతిట్టు (పక్షి సంరక్షణాకేంద్రం)
భుటప్రభ

భారతదేశం - అటవీ పరిశోధనా కేంద్రాలు

1. టేకు అడవి పరిశోధనకేంద్రం, డెహ్రడూన్
2. ఇండియన్ సాండల్ వుడ్ — బెంగుళూరు
3. ఎర్ర చీమల పరిశోధనకేంద్రం - జోధ్‌పూర్, రాజస్థాన్
4. ఉష్ణమండల ముళ్ళ అడవుల పరిశోధన కేంద్రం — జోర్‌హట్, అస్సాం
5. అయినపెట్టా ముళ్ళ అడవుల పరిశోధనకేంద్రం — జబల్‌పూర్
6. వెదురు అటవీఉత్పత్తుల పరిశోధనకేంద్రం - రాంచీ, జార్ఖండ్
7. కాగిత అడవుల పరిశోధనకేంద్రం — అలహాబాద్, UP
8. Institute of ~~Pee~~ Tree Breeding - కోయంబత్తూర్, TN
9. " Wood and Science Technology - Bangalore
10. Salim Ali Centre for Ornithology and Natural History, కోయంబత్తూర్

ఇతరులు ఏర్పాటు చేసిన సంస్థలు:

1. SAARC Forestry Centre - Bhutan
2. JFM (Joint Forest Management) Centre — Orissa

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

ప్రపంచ అటవీ విస్తరణ

① భూమధ్యరేఖా మండలం:

1. ఈ మండలంలో విస్తరించిన అరణ్యాలను సతతహరిత అరణ్యాలు అంటారు. వీటిని రష్యా భాషలో 'సెల్వాలు' అంటారు

2. ఈ అరణ్యాలలో చెట్లను చుట్టుకొని ఉండే తీగలను 'లయనాలు' అంటారు.

3. ఇక్కడ ముఖ్యవృక్షాలు

   ① మహోగని

   ② ఎబోని

   ③ రోజ్‌వుడ్ (నల్ల ఇరుగుడు చేవ)

   ④ మద్ది

   ⑤ సింకోనా etc.,

4. అటవీ ఉత్పత్తులు

   ① వెస్టిండీస్ దీవులలో పెరిగే 'జపోట' వృక్షాలనుండి 'చికిల్' అనే పదార్థం ఉత్పత్తి అవుతుంది. దీనితో 'చూయింగ్ గమ్స్' తయారు చేస్తారు.

   ② దక్షిణ అమెరికాలో పెరిగే 'ఎర్బ' ఆకులు ఉపయోగించి 'టీ'ని పోలిన పానీయాన్ని తయారు చేస్తారు.

   ③ దక్షిణ అమెరికాలో 'కార్నోబా' అనే వృక్షం నుండి మైనము తయారు చేస్తారు

[illegible] - [illegible]
[illegible] - [illegible]
[illegible] - [illegible] (కన్యాకుమారి)
[illegible]

② ఉష్ణమండల ఎడారులు

1. ఇక్కడ అకేషియా జాతికి చెందిన వృక్షాలు పెరుగుతాయి.

2. ఆఫ్రికాలో పెరిగే ముఖ్యమైన వృక్షాలు బావబాబ్, బాటిల్

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

③ ఋతుపవన మండలం:

1. ఈ మండలంలో ముఖ్యంగా ఆకురాల్చే అరణ్యాలు పెరుగుతాయి - ఇవి వాణిజ్యపరంగా ఉపయుక్తమైనవి

2. ముఖ్య వృక్షాలు
   ① టేకు
   ② సాల్
   ③ వెదురు

3. ప్రపంచంలో టేకు ఉత్పత్తిలో ప్రసిద్ధిగాంచిన దేశం – మయన్మార్

④ మధ్యధరా మండలం:

1. ఈ మండలంలో పెరిగే వృక్షాలను 'విశాలపత్ర సతత హరిత అరణ్యాలు' అంటారు.

2. ముఖ్యవృక్షాలు
   ① ఆలివ్
   ② కార్క్
   ③ ఓక్
   ④ జూనిఫర్
   ⑤ రోజ్‌మేరి

⑤ ఉష్ణమండల గడ్డిభూములు:

1. ఈ ప్రాంతంలో పెరిగే గడ్డిని ఏనుగు గడ్డి అంటారు. ఇది సుమారు 6 మీ. ఎత్తు పెరుగుతుంది.

2. ఈ గడ్డిభూములను ఆఫ్రికాలో 'సవానాలు' అంటారు. దక్షిణ అమెరికాలో 'కాంపాలు' అంటారు.

   Note: దక్షిణ అమెరికాలోని వెనిజులాలో 'లానోలు' అంటారు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

④ అర్థెంటీనాలో 'గడ్డిభూములతో పాటు ఉష్ణ ఉపరత్నే ఆరణ్యాలను 'గ్రేన్ చాకోస్' అంటారు.

⑤ ఈ గడ్డిభూములను 'హాంర్స్ పారడైజ్' అంటారు. కెరగం ఇక్కడ అన్ని రకాల అండువ్యు సంరక్షిస్తాయి.

⑥ సమశీతల గడ్డిభూములు:

1. ఇక్కడ పిలిచే గడ్డి - అల్ఫాల్ఫా గడ్డి. ఇది మృదువైన పశుగ్రాసం.
2. ఇది గొర్రెలకు మంచి ఆహారము.
3. ఆస్ట్రేలియాలో గొర్రెల క్షేత్రాలను 'స్టేషన్స్' అంటారు
4. వివిధదేశాలు -

యురేషియా (యూరప్ + ఆసియా)	–	స్టెప్పీలు
ఉ॰ అమెరికా	–	ప్రయరీలు
ద॰ అమెరికా	–	పంపాలు
ఆఫ్రికా	–	వెల్డ్లు
ఆస్ట్రేలియా	–	డౌన్స్
పంగేరీ	–	పుష్టాస్

5. సమశీతల గడ్డిభూములను ప్రపంచగోధుమ ధాన్యాగారాలు అంటారు.
6. స్టెప్పీలు, ప్రయిరీలను ప్రపంచ రొట్టెల గంపలు అంటారు.
7. భారత రొట్టెలుగుండ - UP

⑦ టైగా:

1. ఈ అరణ్యాలను శంఖుగాకార అరణ్యాలు / కోనిఫిరస్ అరణ్యాలు అంటారు.
2. టైగా అనగా Untouchable అని అర్థం. ఇది రష్యా పదము.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

3. ఇవి కేవలం ఉత్తరార్థ గోళంలోనే వ్యాపించి ఉన్నాయి.

4. ప్రపంచంలోని అరణ్యాలన్నింటిలో ఇవి మాత్రమే పశ్చిమం నుండి తూర్పుకు అవిచ్ఛిన్నంగా వ్యాపించి ఉన్నాయి — ✓

5. ఇక్కడ పెరిగే వృక్షాలు

① పైన్
② ఫర్
③ బిర్చ్
④ స్ప్రూస్
⑤ లార్చ్
⑥ విల్లోస్ etc.,

6. ఈ ప్రాంతంలో మెత్తని కలప లభిస్తుంది. ప్రసిద్ధిగాంచిన దేశం — కెనడా.

7. స్వీడన్ దేశంలో టైగా కలపతో చేయు వ్యాపారాన్ని — 'లంబరింగ్' అంటారు

⑧ టండ్రా:

1. టండ్రా అనగా 'ఉద్భిజ సంపద' / శీతల ఎడారి అని అర్థం.

2. ఈ మండలంలో వృక్షాలు పెరగవు. పూలమొక్కలు మాత్రమే పెరుగుతాయి.

   * అంటార్కిటిక్ ఖండాన్ని వృక్షాలు లేని ఖండం అంటారు.

3. ఇక్కడ ముఖ్యమైన పూలమొక్కలు పాపీలు, లిల్లీలు, వయోలెట్లు, బటర్ కప్‌లు

4. పుష్పించని పూలమొక్కలు — లైకెన్స్
   మోసెస్‌లు
   సెడ్జెస్‌లు

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

జంతు సంపద :

① భూమధ్యరేఖా ప్రాంతం:

1. ఇక్కడ మర్కటజాతి జంతువులుంటాయి.
2. ఈ నేలమీద మొసళ్ళు, నీటి ఏనుగులు, ఒకాపీస్‌లు, Ant eaters ఉంటాయి.
3. ప్రమాదకరమైన కీటకాలుంటాయి. Eg:- Tse Tse ఈగ

② ఉష్ణమండల ఎడారులు

1. ముఖ్యమైన పక్షి – ఆస్ట్రిచ్, ఏమూ
2. .. జంతువు – ఒంటె

N: భూమధ్యరేఖా ప్రాంతంలో కన్పించే 'ఖాడర్' అనే పక్షి అరుదుగా ఈ ప్రాంతంలో కూడా కన్పిస్తుంది.

③ ఋతుపవన మండలం:

1. ముఖ్యమైన పక్షి – నెమలి
2. " జంతువు – రాయల్ బెంగాల్ టైగర్
3. " సర్పం – కాలనాగు (King Cobra)

④ మధ్యధరా మండలం:

1. ఈ ప్రాంతం పూర్తిగా అభివృద్ధి చెందడం వల్ల జంతువులు కన్పించవు

⑤ ఉష్ణమండల గడ్డిభూములు:

1. దక్షిణ అమెరికాలో కన్పించే సోమరులైన జంతువుని పస్మా అంటారు.
   ఇది చెట్లు ఎక్కడంలో నేర్పరి
2. దక్షిణ అమెరికాలో పులిని పోలిన జంతువును "జాగ్వార్" అంటారు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

⑥ సమశీతల గడ్డి భూములు:

1. ఈ ప్రాంతంలో ఒంటెను పోలిన పొట్టిదైన మెడ గల్గిన జంతువులు – 'లామాలు'
2. వీటిని బరువులు మోయుటకు ఉపయోగిస్తారు.
3. ఆస్ట్రేలియా ప్రాంతంలో మెరినో జాతి గొర్రెలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ఇవి శ్రేష్ఠమైన ఉన్నికి ప్రసిద్ధి.
4. టిబెట్‌లో అంగోరాజాతి మేకలున్నాయి.

⑦ టైగా

1. ఈ ప్రాంతంలో ముఖ్యమైన జంతువు 'రీయిన్ డీర్' మరియు కస్తూరి మృగం
2. ఇవి మెత్తని ఉన్నికి ప్రసిద్ధి. (ఈ ఉన్నిని 'ఫర్' అంటారు.)
3. 'ఫర్' వాణిజ్యంలో రష్యా ప్రసిద్ధి సాధించింది.

⑧ టండ్రా

1. ఈ ప్రాంతంలో ముఖ్య జంతువులు – ధృవపు ఎలుగుబంటి
   టర్మిగాన్
   ధృవపు నక్కలు
   సీల్
   వాల్రస్

Note: చలిని తట్టుకోవడానికి వీటి శరీరం చుట్టూ దట్టమైన క్రొవ్వు పొర ఉంటుంది. దీన్ని 'బ్లబ్బర్' అంటారు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com